

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2026-358-7>

УДК 657:004.9:005.94

JEL classification M41, M15, D83, O33

ОСТАПЕНКО Роман

Державний біотехнологічний університет

<https://orcid.org/0000-0002-5976-5871>

e-mail: rm_ostap@ukr.net

БІРЧЕНКО Наталія

Державний біотехнологічний університет

<http://orcid.org/0000-0002-8336-2685>

e-mail: nabirchenko@ukr.net

ЛУЦЕНКО Олена

Державний біотехнологічний університет

<http://orcid.org/0000-0002-5621-1152>

e-mail: l.a.lytsenko@gmail.com

АНАЛІЧНА ТРАНСФОРМАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

У статті досліджено роль цифрового бухгалтерського обліку в системі інформаційно-аналітичного забезпечення управління підприємством в умовах цифрової трансформації бізнес-середовища. Розкрито сутність цифрового обліку як етапу розвитку облікової системи, що передбачає використання хмарних технологій, штучного інтелекту, великих даних, блокчейну та роботизованої автоматизації. Здійснено порівняння традиційної та цифрової моделей бухгалтерського обліку за швидкістю обробки інформації, рівнем автоматизації, аналітичною спроможністю та інтеграцією з іншими інформаційними системами. Систематизовано функціональні елементи цифрового обліку за оперативним, тактичним і стратегічним рівнями управління. Визначено основні проблеми цифровізації обліку, зокрема технологічні обмеження, дефіцит цифрових компетентностей, кіберризиків та нормативні бар'єри. Обґрунтовано напрями розвитку цифрового бухгалтерського обліку та його інтеграції в єдиний цифровий інформаційний простір підприємства.

Ключові слова: цифровий бухгалтерський облік; інформаційно-аналітичне забезпечення; цифрова трансформація; управління підприємством; облікова інформація; цифрові технології; управлінські рішення.

OSTAPENKO Roman, BIRCHENKO Nataliia, LUTSENKO Olena

State University of Biotechnology

ANALYTICAL TRANSFORMATION OF ACCOUNTING IN A DIGITAL ENTERPRISE MANAGEMENT ENVIRONMENT

The article examines the role and place of digital accounting in the system of information and analytical support for enterprise management under conditions of accelerated digital transformation of the business environment. The essence of digital accounting is defined as a qualitatively new stage in the development of the accounting system based on the integration of cloud technologies, artificial intelligence, big data, blockchain and robotic process automation into traditional accounting procedures. A comparative characterization of traditional and digital accounting models is provided according to the speed of information processing, level of automation, analytical capacity, data storage, integration with other information systems and major risks. The functional elements of digital accounting are systematized according to operational, tactical and strategic management levels. The main problems of accounting digital transformation are identified, including technological infrastructure limitations, a shortage of digital competencies among accounting personnel, cybersecurity risks, regulatory constraints, significant initial implementation costs and fragmented digitalization. Strategic directions for the development of digital accounting are substantiated, including integration of accounting systems with ERP, CRM and other digital platforms, development of accountants' analytical competencies, improvement of data quality control, application of artificial intelligence tools and strengthening of information security. A logical and functional approach to transforming primary accounting data into information for management decision-making is proposed, including feedback on management information needs. It is substantiated that the effectiveness of digital accounting depends not only on the level of technological support but also on the consistency of organizational, methodological, personnel and control components within a unified digital information environment of the enterprise.

Keywords: digital accounting; information and analytical support; digital transformation; enterprise management; accounting information; digital technologies; management decision-making.

Стаття надійшла до редакції / Received 28.07.2026

Прийнята до друку / Accepted 02.10.2026

Опубліковано / Published 29.10.2026

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

©

ОСТАПЕНКО Роман, БІРЧЕНКО Наталія, ЛУЦЕНКО Олена

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ

ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Бухгалтерський облік традиційно розглядався як реєстраційно-фіксувальна функція, покликана відображати факти господарського життя підприємства у грошовому вимірнику. Однак у сучасних умовах, коли швидкість прийняття управлінських рішень стає ключовим чинником конкурентоспроможності, а обсяги

економічної інформації зростають експоненційно, така вузька роль обліку вже не відповідає запитам менеджменту. Бухгалтерський облік перетворюється на активний елемент інформаційно-аналітичної інфраструктури підприємства, здатний не лише фіксувати минулі події, а й формувати основу для прогнозування, моделювання та підтримки прийняття рішень у режимі реального часу.

Каталізатором цієї трансформації виступає цифровізація – процес, який охопив усі сфери економічного життя: від державного управління до операційної діяльності окремого суб'єкта господарювання. Впровадження хмарних облікових платформ, автоматизованих систем документообігу, технологій штучного інтелекту, машинного навчання та блокчейну кардинально змінює зміст облікової праці, структуру інформаційних потоків та характер взаємодії обліку з іншими функціями управління. Цифровий бухгалтерський облік перестає бути суто технічною надбудовою над традиційною системою рахунків і подвійного запису – він стає ядром єдиного інформаційно-аналітичного простору підприємства, у якому дані обліку інтегруються з даними маркетингу, логістики, виробництва та фінансового планування.

Водночас перехід до цифрового обліку супроводжується низкою суперечностей. З одного боку, цифрові технології дозволяють суттєво підвищити оперативність, точність і аналітичну глибину облікової інформації. З іншого боку, підприємства стикаються з проблемами технологічної неготовності, дефіциту кваліфікованих кадрів, кіберризиків, а також неузгодженості нормативно-правового регулювання електронного документообігу та цифрового підпису. У цих умовах актуалізується потреба у комплексному науковому осмисленні місця цифрового бухгалтерського обліку в системі інформаційно-аналітичного забезпечення управління підприємством, визначенні проблемних аспектів цього процесу та обґрунтуванні стратегічних напрямів його розвитку.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Питання цифровізації бухгалтерського обліку та її впливу на інформаційно-аналітичне забезпечення управління підприємством активно досліджується сучасними українськими науковцями. Т. Талах та Н. Голячук [1] розглядають цифровізацію обліку як чинник підвищення ефективності розвитку бізнесу, акцентуючи увагу на використанні хмарних технологій, штучного інтелекту та аналітичних інструментів. С. Гаркуша, О. Бабенко та О. Радчук [2] досліджують інноваційні технології як основу цифрової модернізації бухгалтерського обліку та наголошують на необхідності поєднання автоматизованих програм, хмарних сервісів, штучного інтелекту й блокчейн-технологій із розвитком цифрових компетентностей бухгалтерів. О. Якубишин [3] розкриває прикладні аспекти цифровізації обліку розрахунків за податками, розглядаючи цифрові інструменти як засіб підвищення прозорості та контрольованості облікових операцій. О. Благодир та О. Лемішовська [4] пов'язують цифрову трансформацію бізнес-процесів із необхідністю відповідної перебудови організації обліку, підкреслюючи важливість послідовної інтеграції цифрових рішень у діяльність підприємства.

Окремий напрям сучасних досліджень становить безпосередній вплив інформаційних систем і цифрових проєктів на автоматизацію облікових процедур та аналітичне використання фінансових даних. Н. О. Бірченко та Р. М. Остапенко [5] досліджують вплив інформаційних систем і технологій на автоматизацію облікових процесів та моделювання, розглядаючи технологічну інтеграцію як важливу передумову підвищення ефективності бухгалтерського обліку. Автори також акцентують увагу на таких проблемах цифровізації, як кібербезпека, витрати на впровадження, складність інтеграції систем і необхідність постійного підвищення кваліфікації персоналу. Р. М. Остапенко, Л. А. Поливана та М. О. Мазоренко [6] досліджують роль цифрових проєктів у трансформації обліку та аналізу фінансових даних. Запропонований авторами підхід передбачає автоматизацію рутинних операцій за допомогою штучного інтелекту та RPA, інтеграцію хмарних платформ і BI-інструментів, а також використання прогнозної аналітики для виявлення тенденцій та аномалій.

Важливим аспектом проблематики є розгляд бухгалтерського обліку як інформаційної основи управлінської діяльності. І. Мурашко [7] досліджує взаємозв'язок бухгалтерського та управлінського обліку в системі інформаційного забезпечення управління, акцентуючи увагу на відповідності облікової інформації потребам менеджменту. В. Гринь [9] обґрунтовує необхідність удосконалення облікового забезпечення стратегічного управління та виокремлює теоретичний, методологічний і організаційний аспекти його розвитку. О. Кошець та В. Мельничук [10] акцентують увагу на значенні бухгалтерської інформації для стратегічного управління та необхідності забезпечення її актуальності для прийняття управлінських рішень. Водночас Л. Кононенко, О. Коломоєць та Н. Бикадорова [11] безпосередньо досліджують сучасний стан, проблеми та перспективи обліково-аналітичного забезпечення управління бізнесом в умовах використання цифрових технологій.

Ширший методологічний контекст інформаційно-аналітичного забезпечення представлено у дослідженні В. Триснюка, Т. Триснюка, А. Курила, Ю. Головань та Є. Пашенка [8], де обґрунтовано системний підхід до побудови інформаційно-аналітичного забезпечення на засадах комплексності та інтеграції інформаційних потоків. Це положення є важливим для дослідження цифрового бухгалтерського обліку, оскільки його ефективність визначається не лише автоматизацією окремих облікових операцій, а й можливістю інтеграції сформованих даних з іншими функціональними підсистемами підприємства.

Таким чином, проведений аналіз наукових праць свідчить про наявність значного доробку щодо цифровізації бухгалтерського обліку, автоматизації облікових процесів, застосування інформаційних систем і розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління. Водночас недостатньо комплексно розглядається цифровий бухгалтерський облік як інтегрований елемент єдиної інформаційно-аналітичної системи підприємства, що поєднує первинні облікові дані, автоматизовану обробку, аналітичні інструменти та інформаційні потреби оперативного, тактичного і стратегічного управління. Саме ця проблематика визначає напрям подальшого дослідження.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є дослідження сутності та функціональної ролі цифрового бухгалтерського обліку в системі інформаційно-аналітичного забезпечення управління підприємством, виявлення основних проблем цифрової трансформації облікових процесів та обґрунтування стратегічних напрямів підвищення ефективності використання цифрових облікових технологій в управлінській діяльності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Інформаційно-аналітичне забезпечення управління підприємством являє собою сукупність організаційних, методичних і технологічних засобів збору, обробки, зберігання та передачі економічної інформації, необхідної для обґрунтування, прийняття та контролю виконання управлінських рішень. Центральне місце у цій системі традиційно посідає бухгалтерський облік, оскільки саме він формує найбільш повний, достовірний і документально підтверджений масив даних про фінансово-господарську діяльність суб'єкта господарювання. Проте в умовах цифрової економіки роль обліку якісно змінюється: з пасивного реєстратора господарських операцій він перетворюється на активний генератор аналітичної інформації, здатний забезпечувати управлінський персонал даними в режимі, наближеному до реального часу, з високим ступенем деталізації та можливістю багатовимірного аналізу. Такий підхід відповідає сучасним дослідженням інформаційного забезпечення управління, у яких бухгалтерський облік розглядається у взаємозв'язку з управлінською аналітикою та цифровими технологіями [6; 7; 11].

Цифровий бухгалтерський облік доцільно визначити як систему організації та ведення обліку, що ґрунтується на наскрізній автоматизації облікових процесів, використанні хмарних технологій зберігання й обробки даних, інструментів штучного інтелекту та машинного навчання для аналітичної обробки інформації, електронного документообігу і цифрового підпису, а також інтеграції облікової підсистеми з іншими інформаційними системами підприємства — системами управління ресурсами, взаємовідносинами з клієнтами та ланцюгами поставок. На відміну від простої автоматизації окремих облікових операцій, цифровий облік передбачає системну трансформацію логіки формування та використання облікової інформації, коли дані стають доступними для аналізу практично одразу після реєстрації господарської операції, а не лише за результатами звітного періоду. Саме комплексність цифровізації облікових процесів визначається сучасними дослідженнями як одна з передумов підвищення ефективності інформаційного забезпечення бізнесу [1; 2; 4].

Порівняльний аналіз традиційної та цифрової моделей організації бухгалтерського обліку за ключовими параметрами функціонування наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика традиційної та цифрової моделей бухгалтерського обліку

Параметр порівняння	Традиційний бухгалтерський облік	Цифровий бухгалтерський облік
Спосіб реєстрації операцій	Ручне або частково автоматизоване введення даних на основі паперових первинних документів	Автоматичне формування первинних документів, електронний документообіг, розпізнавання даних за допомогою технологій оптичного розпізнавання (OCR)
Швидкість обробки інформації	Періодична обробка (за підсумками дня, місяця, кварталу)	Обробка в режимі реального часу (real-time accounting)
Місце зберігання даних	Локальні бази даних, паперові архіви	Хмарні сховища даних з можливістю віддаленого доступу
Аналітична спроможність	Обмежена стандартними формами фінансової звітності	Багатовимірний аналіз, інтерактивні аналітичні дашборди, предиктивна аналітика на основі великих даних
Рівень інтеграції з іншими системами управління	Фрагментарна інтеграція, ручне узгодження даних між підрозділами	Наскрізна інтеграція з ERP, CRM, системами управління ланцюгами поставок
Контроль та безпека даних	Контроль на основі періодичних інвентаризацій та ревізій	Безперервний автоматизований контроль, технології блокчейн для підтвердження достовірності операцій
Кадрове забезпечення	Виконання рутинних облікових функцій бухгалтером	Аналітичні та контрольні функції бухгалтера-аналітика, взаємодія з цифровими системами
Основні ризики	Людський фактор, втрата документів, тривалість обробки помилок	Кіберризик, залежність від технологічної інфраструктури, потреба у цифрових компетенціях персоналу

Джерело: систематизовано авторами на основі [1; 2; 4-7].

Як засвідчують дані таблиці, перехід до цифрової моделі обліку супроводжується не лише технологічними, а й змістовними змінами: облікова функція набуває виразного аналітичного характеру, а

традиційна реєстраційна робота бухгалтера значною мірою автоматизується. Водночас цифровізація породжує нові виклики, пов'язані з кібербезпекою, надійністю технологічної інфраструктури та потребою у формуванні нових професійних компетенцій облікового персоналу. Отже, результативність цифрового обліку не може визначатися виключно рівнем програмно-технічного забезпечення; вона залежить також від організації інформаційних потоків та здатності персоналу використовувати сформовані дані для управлінських потреб.

Особливого значення набуває розгляд цифрового бухгалтерського обліку не як ізольованої підсистеми, а як елемента, інтегрованого у загальну архітектуру інформаційно-аналітичного забезпечення управління підприємством на різних рівнях прийняття рішень. На оперативному рівні цифровий облік забезпечує менеджерів актуальними даними про поточний стан запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості, грошових потоків, що дозволяє оперативно реагувати на відхилення від планових показників [12]. На тактичному рівні цифрові облікові системи формують аналітичну базу для бюджетування, контролю витрат за центрами відповідальності та оцінки ефективності окремих напрямів діяльності. На стратегічному рівні цифровий облік, інтегрований з інструментами Business Intelligence та прогнозного моделювання, стає основою для оцінки довгострокової фінансової стійкості підприємства, обґрунтування інвестиційних рішень та формування стратегії розвитку.

Узагальнення функціональних елементів цифрового бухгалтерського обліку в розрізі рівнів управління підприємством наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Функціональні елементи цифрового бухгалтерського обліку в системі інформаційно-аналітичного забезпечення управління підприємством

Рівень управління	Завдання інформаційно-аналітичного забезпечення	Цифрові інструменти та технології обліку	Результат для управління
Оперативний	Контроль поточних господарських операцій, моніторинг грошових потоків, управління запасами	Хмарні облікові сервіси, електронний документообіг, мобільні застосунки обліку, автоматизоване формування первинних документів	Оперативне виявлення відхилень, скорочення часу на обробку операцій
Тактичний	Бюджетування, контроль витрат за центрами відповідальності, аналіз рентабельності продуктів/підрозділів	Модулі управлінського обліку в ERP-системах, інструменти автоматизованої консолідації звітності, дашборди аналітики	Підвищення обґрунтованості тактичних рішень, оптимізація витрат
Стратегічний	Оцінка фінансової стійкості, обґрунтування інвестиційних рішень, довгострокове прогнозування	Технології великих даних (Big Data), штучний інтелект та машинне навчання, предиктивна аналітика, блокчейн для верифікації операцій	Підвищення якості стратегічного планування, зниження інформаційної невизначеності

Джерело: систематизовано авторами на основі [1; 2; 8; 10; 11].

Наведена систематизація демонструє, що цифровий бухгалтерський облік виконує не лише традиційну обліково-контрольну функцію, а й активно інтегрується в аналітичний контур управління на всіх рівнях — від щоденних операційних рішень до стратегічного планування розвитку підприємства. Це відповідає сучасному розумінню обліково-аналітичного забезпечення як цілісної концептуальної моделі, що поєднує обліково-аналітичні процедури для задоволення інформаційних потреб апарату управління [11].

Разом із тим практика впровадження цифрового бухгалтерського обліку на вітчизняних підприємствах характеризується наявністю низки суттєвих проблем, які стримують реалізацію потенціалу цифрових технологій в обліковій сфері. Основні проблеми функціонування цифрового бухгалтерського обліку систематизовано на рис. 1.

Рис. 1. Проблеми впровадження цифрового бухгалтерського обліку в систему інформаційно-аналітичного забезпечення управління підприємством

Джерело: систематизовано авторами на основі [1; 2; 4].

До ключових проблем належать технологічна неготовність інфраструктури, що проявляється у використанні застарілого програмного забезпечення, недостатніх можливостях інтеграції та обмеженій цифровій інфраструктурі; дефіцит цифрових компетенцій облікового персоналу; кіберризика та загрози несанкціонованого доступу до фінансової інформації; неузгодженість нормативно-правового забезпечення; високі початкові витрати на впровадження цифрових рішень; фрагментарність цифровізації та опір організаційним змінам. Сукупна дія зазначених факторів може призводити до ситуації, коли окремі цифрові інструменти впроваджуються без належної інтеграції, а отже, не забезпечують очікуваного інформаційно-аналітичного ефекту. З огляду на це, подальша цифровізація бухгалтерського обліку потребує не фрагментарного впровадження окремих технологій, а системного підходу, спрямованого на усунення зазначених обмежень та інтеграцію цифрових рішень у загальну систему управління підприємством.

Одним із першочергових напрямів такого розвитку є комплексна цифрова інтеграція облікової системи з ERP, CRM та іншими інформаційними системами підприємства. Не менш важливим є розвиток аналітичних компетенцій бухгалтерів, які в цифровому середовищі повинні виконувати не лише операційні функції, а й брати участь в інтерпретації даних та підтримці управлінських рішень. Перспективним напрямом є застосування штучного інтелекту та машинного навчання для автоматизації рутинних операцій і виявлення аномалій, а також посилення кібербезпеки та вдосконалення нормативно-правового забезпечення [13]. Для малого й середнього бізнесу принципове значення має поетапність цифровізації та можливість масштабування технологічних рішень відповідно до наявних ресурсів.

У межах цифрової трансформації бухгалтерського обліку особливого значення набуває не сама технологія, а зміна логіки формування, перевірки, узагальнення та використання облікової інформації. Первинні дані повинні проходити послідовний цикл перевірки, класифікації, облікового узагальнення та аналітичної інтерпретації, після чого використовуватися для підготовки управлінських рішень. Такий підхід дозволяє розглядати бухгалтерський облік як інформаційну основу управління, а цифрові технології — як засіб скорочення часових та організаційних розривів між виникненням господарської операції та використанням відповідної інформації менеджментом.

Важливою передумовою результативності цифрового обліку є якість даних. Автоматизована система не усуває помилок, якщо до неї надходить неповна, дубльована або некоректно класифікована інформація. Тому до цифрового облікового середовища необхідно інтегрувати процедури контролю повноти первинних документів, логічної узгодженості показників, виявлення дублювання операцій та відповідності інформації встановленим правилам. Перенесення частини контрольних процедур безпосередньо до моменту введення інформації посилює превентивний характер контролю та зменшує ризик накопичення помилок на наступних етапах обробки даних.

Не менш важливою є інтеграція бухгалтерської інформації з даними інших функціональних напрямів підприємства. Показники доходів, витрат, запасів, розрахунків і грошових потоків мають більшу аналітичну цінність, якщо їх можна зіставити з інформацією про обсяги виробництва, продажу, структуру клієнтів, канали реалізації, логістичні витрати та результати окремих бізнес-процесів. У такому разі облікова система перестає бути відокремленим джерелом фінансової інформації та стає частиною єдиного цифрового інформаційного простору підприємства.

Така інтеграція створює можливість для переходу від переважно ретроспективного аналізу до оперативного моніторингу. Якщо облікові дані надходять до аналітичної системи без значної часової затримки, менеджмент отримує можливість швидше виявляти негативні відхилення, оцінювати їх причини та коригувати поточні рішення. Особливо важливим це є для управління витратами, запасами, дебіторською заборгованістю та грошовими потоками, де несвоєчасність інформації може знижувати якість управлінського реагування.

У цьому контексті необхідно чітко розмежовувати автоматизацію бухгалтерського обліку та його цифрову трансформацію. Автоматизація окремих процедур переважно забезпечує скорочення трудомісткості та прискорення обробки документів. Цифрова трансформація має ширший характер і передбачає зміну інформаційних потоків, інтеграцію функціональних підсистем, розвиток внутрішнього контролю та переорієнтацію використання облікових даних на потреби управління. Тому формальна наявність програмного забезпечення не може бути достатньою ознакою цифрової зрілості бухгалтерського обліку.

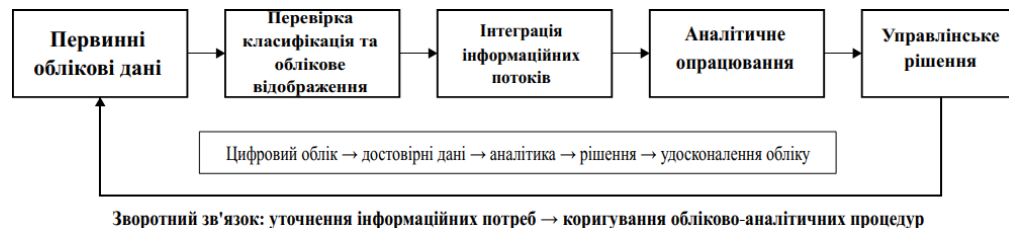
Критерієм цифрової зрілості доцільно вважати здатність системи забезпечувати простежуваний інформаційний маршрут від первинного документа до облікового показника, аналітичного висновку та управлінського рішення. У цьому разі кожна господарська операція має не тільки належним чином відображатися в обліку, а й бути доступною для подальшого аналізу відповідно до інформаційних потреб конкретного користувача. Такий підхід посилює взаємозв'язок бухгалтерського обліку з управлінським обліком, економічним аналізом та плануванням.

Цифровізація змінює і професійні вимоги до бухгалтера. Зменшення частки рутинного введення та обробки інформації підвищує значення контролю якості даних, аналізу відхилень, інтерпретації показників і комунікації з менеджментом. Відповідно, цифрова трансформація потребує розвитку компетентностей у сфері аналітики даних, роботи з інтегрованими інформаційними системами, цифрового документообігу та інформаційної безпеки. При цьому професійне судження залишається важливим елементом облікового

процесу, оскільки технологічна система забезпечує обробку інформації, але її економічний зміст та управлінські наслідки потребують професійної оцінки.

Окремого розгляду потребує оцінювання ефективності цифровізації обліку. Витрати на програмне забезпечення, інтеграцію систем і навчання персоналу мають оцінюватися разом із результатами, які отримує підприємство. Доцільно враховувати скорочення часу обробки первинної інформації, швидкість формування звітності, зменшення кількості помилок, скорочення дублювання даних, підвищення прозорості операцій та розширення можливостей аналітичного опрацювання. Для оцінювання цифрових трансформацій на макро- та галузевому рівнях можуть також використовуватися офіційні статистичні дані [14].

Для узагальнення запропонованого підходу доцільно представити логіку перетворення цифрових облікових даних на управлінську інформацію.

Зворотний зв'язок: уточнення інформаційних потреб → коригування обліково-аналітичних процедур

Рис. 3. Логіко-функціональна модель використання даних цифрового бухгалтерського обліку в управлінні підприємством
Джерело: власна розробка авторів.

Запропонована модель передбачає послідовне проходження інформації через п'ять взаємопов'язаних елементів: формування первинних даних, їх перевірку та облікове відображення, інтеграцію з іншими інформаційними потоками, аналітичне опрацювання та використання результатів для прийняття управлінських рішень. Зворотний зв'язок від менеджменту до обліково-аналітичної системи забезпечує уточнення інформаційних потреб і коригування набору показників. Таким чином, облік стає не кінцевою стадією інформаційного процесу, а базовою ланкою, з якої починається формування аналітичної інформації.

Практична реалізація моделі потребує узгодження облікової політики, структури довідників, правил доступу та відповідальності за введення інформації. Необхідно також забезпечити сумісність інформаційних систем і єдині правила ідентифікації господарських операцій. За відсутності такої узгодженості навіть технологічно сучасні рішення можуть формувати фрагментовану інформацію, яка потребує додаткового ручного опрацювання. Отже, цифровізація повинна охоплювати не тільки технічну інфраструктуру, а й організаційно-методичну основу бухгалтерського обліку.

Узагальнення наведених положень дає підстави визначити цифровий бухгалтерський облік як інтегровану систему, в якій технологічні рішення, методологія обліку, внутрішній контроль, якість даних, професійні компетентності та управлінські потреби функціонують у взаємозв'язку. Його результативність визначається не лише швидкістю обробки інформації, а здатністю забезпечувати своєчасне формування достовірних та аналітично придатних даних для оперативного, тактичного і стратегічного управління. Саме така орієнтація створює умови для переходу від автоматизації окремих бухгалтерських операцій до системної цифрової трансформації інформаційно-аналітичного забезпечення підприємства. Це узгоджується з висновком дослідження про необхідність комплексного поєднання технологічних, організаційних, кадрових та методологічних заходів у процесі цифровізації обліку.

Таким чином, цифровий бухгалтерський облік доцільно розглядати не лише як сучасний спосіб автоматизованого ведення облікових процедур, а як функціонально інтегровану основу інформаційно-аналітичного забезпечення управління підприємством. Його ключовою перевагою є можливість поєднати документально підтверджені облікові дані з оперативною аналітикою та управлінськими потребами. Водночас отримання такого ефекту можливе лише за умови системної цифрової інтеграції, належної якості даних, розвитку професійних компетентностей, захисту інформації та узгодження технологічних рішень з організаційною структурою підприємства.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

У результаті проведеного дослідження встановлено, що цифровий бухгалтерський облік є якісно новим етапом розвитку облікової системи підприємства, який ґрунтується на наскрізній автоматизації облікових процесів, використанні хмарних технологій, штучного інтелекту, великих даних та блокчейну і забезпечує перетворення обліку з реєстраційно-контрольної функції на активний елемент інформаційно-аналітичного забезпечення управління. Порівняльний аналіз традиційної та цифрової моделей організації обліку показав, що цифровізація підвищує швидкість обробки інформації, розширює аналітичні можливості облікової системи та посилює її інтеграцію з іншими підсистемами управління підприємством, водночас породжуючи нові ризики, пов'язані з кібербезпекою та технологічною залежністю.

Систематизація функціональних елементів цифрового бухгалтерського обліку в розрізі оперативного,

тактичного та стратегічного рівнів управління підтвердила, що цифрові облікові технології здатні забезпечувати релевантну інформаційну підтримку прийняття рішень на всіх щаблях управлінської ієрархії підприємства. Водночас виявлено низку проблем, що стримують упровадження цифрового обліку на вітчизняних підприємствах, зокрема технологічну неготовність інфраструктури, дефіцит цифрових компетенцій персоналу, кіберризик, неузгодженість нормативного регулювання та фрагментарність цифровізації облікових процесів.

Доведено, що ефективний розвиток цифрового бухгалтерського обліку як складової інформаційно-аналітичного забезпечення управління підприємством потребує комплексного поєднання технологічних, кадрових, організаційних та нормативно-правових заходів, орієнтованих на формування єдиного цифрового інформаційного простору підприємства.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі пов'язані з розробленням методичних підходів до оцінювання економічної ефективності впровадження цифрових облікових технологій на підприємствах різних розмірів і галузевої належності, вивчення особливостей застосування генеративного штучного інтелекту в облікових процесах, а також дослідженням механізмів адаптації національної нормативно-правової бази регулювання електронного документообігу та цифрового підпису до вимог європейського цифрового законодавства.

Література

1. Талах Т., Голячук Н. Цифровізація обліку для забезпечення ефективного розвитку бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2025. № 71. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-12>.
2. Гаркуша С., Бабенко О., Радчук О. Інноваційні фахові технології як чинник цифрової модернізації бухгалтерського обліку. *Економіка та суспільство*. 2025. № 79. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-94>.
3. Якубишин О. Цифровізація обліку розрахунків за податками сільськогосподарських підприємств. *Економіка та суспільство*. 2025. № 82. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-11>.
4. Благодир О., Лемішовська О. Особливості реалізації бізнес процесів суб'єктів господарювання в умовах цифрової трансформації та їх вплив на організацію обліку. *Економіка та суспільство*. 2024. № 61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-132>.
5. Бірченко Н. О., Остапенко Р. М. Аналіз впливу інформаційних систем та технологій на автоматизацію облікових процесів і моделювання. *Український економічний часопис*. 2025. № 11. С. 15–21. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2025-11-2>.
6. Остапенко Р. М., Поливана Л. А., Мазоренко М. О. Роль цифрових проєктів у трансформації обліку та аналізу фінансових даних. *Via Economica*. 2025. № 9. С. 62–70. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8559/2025-9-9>.
7. Мурашко І. Бухгалтерський та управлінський облік як основа інформаційного забезпечення управлінської діяльності. *Економіка та суспільство*. 2022. № 41. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-48>.
8. Trysniuk V., Trysniuk T., Kurylo A., Holovan Yu., Pashchenko Ye. Системний аналіз інформаційно-аналітичного забезпечення органів адміністративного управління. *Сучасні інформаційні системи*. 2022. Т. 6, № 2. DOI: <https://doi.org/10.20998/2522-9052.2022.2.07>.
9. Hryn V. P. Modern problems of accounting provision of strategic management. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2019. Vol. 1, No. 42. P. 12–17. DOI: [https://doi.org/10.26642/pbo-2019-1\(42\)-12-17](https://doi.org/10.26642/pbo-2019-1(42)-12-17).
10. Кошець О., Мельничук В. Інформація бухгалтерського обліку для потреб стратегічного управління. *Економіка та суспільство*. 2024. № 68.
11. Кононенко Л., Коломоєць О., Бикадорова Н. Обліково-аналітичне забезпечення управління бізнесом в умовах використання сучасних цифрових технологій: сучасний стан, проблеми, перспективи. *Науковий вісник Львівської академії. Серія: Економіка, менеджмент та право*. 2025. Вип. 9. С. 31–40. DOI: <https://doi.org/10.33251/2707-8620-2025-9-31-40>.
12. Любар О., Ващилова Н., Домбровська В. Бухгалтерський облік як основне джерело інформації про прийняття управлінських рішень. *Економіка та суспільство*. 2020. № 21.
13. Офіційний сайт Міністерства цифрової трансформації України. URL: <https://thedigital.gov.ua/>
14. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

References

1. Talakh, T., & Holiachuk, N. (2025). Tsyfrovizatsiia obliku dlia zabezpechennia efektyvnoho rozvytku biznesu [Digitalization of accounting to ensure effective business development]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 71. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-12>
2. Harkusha, S., Babenko, O., & Radchuk, O. (2025). Innovatsiini fakhovi tekhnolohii yak chynnyk tsyfrovoi modernizatsii bukhgalterskoho obliku [Innovative professional technologies as a factor of digital modernization of accounting]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 79. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-94>
3. Yakubyshyn, O. (2025). Tsyfrovizatsiia obliku rozrakhunkiv za podatkami silskohospodarskykh pidpriemstv [Digitalization of accounting for tax settlements of agricultural enterprises]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 82. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-11>

4. Blahodyr, O., & Lemishovska, O. (2024). Osoblyvosti realizatsii biznes protsesiv subiektiv hospodariuvannia v umovakh tsyfrovoy transformatsii ta yikh vplyv na orhanizatsiiu obliku [Peculiarities of business process implementation under digital transformation and their impact on accounting organization]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 61. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-132>
5. Birchenko, N. O., & Ostapenko, R. M. (2025). Analiz vplyvu informatsiinykh system ta tekhnolohii na avtomatyzatsiiu oblikovykh protsesiv i modeliuvannia [Analysis of the impact of information systems and technologies on automation of accounting processes and modeling]. *Ukrainskyi ekonomichnyi chasopys*, 11, 15–21. <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2025-11-2>
6. Ostapenko, R. M., Polyvana, L. A., & Mazorenko, M. O. (2025). Rol tsyfrovyykh proektiv u transformatsii obliku ta analizu finansovykh danykh [The role of digital projects in the transformation of accounting and analysis of financial data]. *Via Economica*, 9, 62–70. <https://doi.org/10.32782/2786-8559/2025-9-9>
7. Murashko, I. (2022). Bukhhalterskyi ta upravlinskyi oblik yak osnova informatsiinoho zabezpechennia upravlinskoi diialnosti [Financial and management accounting as the basis of information support for management activities]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 41. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-48>
8. Trysniuk, V., Trysniuk, T., Kurylo, A., Holovan, Y., & Pashchenko, Ye. (2022). Systemnyi analiz informatsiino-analitychnoho zabezpechennia orhaniv administratyvnoho upravlinnia [System analysis of information and analytical support of administrative management bodies]. *Suchasni informatsiini systemy*, 6(2). <https://doi.org/10.20998/2522-9052.2022.2.07>
9. Hryn, V. P. (2019). Modern problems of accounting provision of strategic management. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu*, 1(42), 12–17. [https://doi.org/10.26642/pbo-2019-1\(42\)-12-17](https://doi.org/10.26642/pbo-2019-1(42)-12-17)
10. Koshets, O., & Melnychuk, V. (2024). Informatsiia bukhhalterskoho obliku dlia potreb stratehichnoho upravlinnia [Accounting information for strategic management needs]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 68.
11. Kononenko, L., Kolomoiets, O., & Bykadorova, N. (2025). Oblikovo-analitychne zabezpechennia upravlinnia biznesom v umovakh vykorystannia suchasnykh tsyfrovyykh tekhnolohii: suchasnyi stan, problemy, perspektivy [Accounting and analytical support of business management under modern digital technologies: current state, problems, prospects]. *Scientific Bulletin of Flight Academy. Series: Economics, Management and Law*, 9, 31–40. <https://doi.org/10.33251/2707-8620-2025-9-31-40>
12. Liubar, O., Vashchilova, N., & Dombrovska, V. (2020). Bukhhalterskyi oblik yak osnovne dzherelo informatsii pro pryiniattia upravlinskykh risheh [Accounting as the main source of information for management decision-making]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 21.
13. Ministry of Digital Transformation of Ukraine. (n.d.). *Official website*. <https://thedigital.gov.ua/>
14. State Statistics Service of Ukraine. (n.d.). *Official website*. <https://www.ukrstat.gov.ua/>